

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТОДИСТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ, УЗАГАЛЬНЕННІ ТА ВПРОВАДЖЕННІ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

У статті проаналізовано використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів при вивченні, узагальненні та впровадженні передового педагогічного досвіду. Досліджено базатофункціональний характер професійної діяльності методистів, що передбачає урізноманітнення видів і типів поточної й оперативної інформації. Визначено основні аспекти використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів.

Ключові слова: методична робота, методичний кабінет, інформаційні технології, інформаційно-методичний простір, інформаційна допомога.

Сучасна освіта потребує нових підходів до моделювання ефективної системи науково-методичної роботи з педагогічними кадрами, яка б, ґрунтуючись на наукових засадах, успішно функціонувала в режимі постійного оновлення і розвитку. Упровадження інформаційних технологій в методичну роботу навчальних закладів спрямовується на створення єдиного інформаційно-методичного простору, в якому розміщені освітні нормативні документи, методичні матеріали, посібники, рекомендації, які допоможуть педагогам підвищувати рівень педагогічної майстерності. Використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів уможливує онлайн-інформування педагогів про результати наукових досліджень у галузі педагогіки, психології, теорії викладання конкретних навчальних предметів, а також інтегрування в загальнонаціональний і міжнародний освітній простір.

Відповідно до сучасних потреб освіти, пріоритетними напрямками методичної роботи в навчальних закладах є: наповнення, супровід та обслуговування інформаційних методичних сайтів, моніторинг рівня професійної компетентності педагогічних працівників, надання інформаційної допомоги педагогам у створенні індивідуальних сайтів, інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу, підвищення комп'ютерно-технічної грамотності педагогічних працівників.

Такий підхід зумовлює необхідність у відповідному професійному рівні діяльності методистів, які володіють досягненнями науки, насамперед інформаційними технологіями, і здатні визначити шляхи вирішення проблеми педагогічного колективу. Використання сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності методистів при вивченні, узагальненні та впровадженні передового педа-

гогічного досвіду значно активізує методичну роботу в навчальному закладі і визначає нагальність дослідження з цієї проблеми.

Аналіз педагогічної літератури свідчить, що проблема вивчення, узагальнення та впровадження педагогічного передового досвіду актуальна у сучасній педагогіці і активно досліджується науковцями та практиками. Зокрема, наукові основи управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників досліджує В. Олійник [3], роль методичної служби навчального закладу в технологізації оформлення педагогічного досвіду — Н. Бугай [1], організацію методичної роботи — Є. Павлютенков [4], роботу методичних центрів із педагогічними кадрами — М. Голубенко [5], технологію організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами — А. Єрмола [2].

Проведені нами дослідження у навчальних закладах з проблеми використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів свідчать про наявність низки суперечностей, які мають місце у сучасній освіті. Це, зокрема, суперечності між: вимогами до науково-технологічного рівня компетентності методистів і відсутністю методів формування їхньої інформаційної грамотності; необхідністю сформованості інформаційної компетентності методистів і відсутністю засобів її розвитку; значною потребою у методистах з високою інформаційною культурою і недостатнім рівнем їх підготовки.

Метою статті є ґрунтовний аналіз можливостей використання сучасних інформаційних технологій у професійній діяльності методистів з вивчення, узагальнення та впровадження передового педагогічного досвіду.

Удосконалення змісту науково-методичної роботи, забезпечення її національної спрямованості відповідно до економічних, політичних, соціально-культурних умов, розвиток традиційних і пошук нових високоефективних педагогічних технологій, удосконалення методики формування та діяльності єдиних дослідницьких колективів, які об'єднують педагогів, учнів і вчених, систематична інформація про нові методичні рекомендації, публікації щодо змісту та методики навчально-виховної роботи, глибоке вивчення відповідних державних, нормативних і галузевих документів, упровадження в практику роботи педагогічних колективів досягнень етнопедагогіки, психології та окремих методик, передового педагогічного досвіду, — вимагають упровадження новітніх інформаційних технологій у професійну діяльність методистів. Інформаційні технології у методичній роботі — це електронне середовище, що забезпечить доступ членів педагогічного колективу до інформаційних ресурсів, які повсякденно використовуються у навчально-виховному процесі. Пошуки інноваційних методів реалізації методичної роботи в навчальних закладах зумовлені необхідністю створення ефективної фо-

рми передачі педагогічних знань, умінь, освоєнням та практичним застосуванням теоретичних положень загальної дидактики, методів і прийомів активізації навчальної діяльності учнів, які пов'язані єдиним педагогічним завданням, обміну досвідом роботи. Переваги, які надають інформаційні технології в професійній діяльності методистів, — зручність, простота користування, можливість постійно підвищувати професійну компетенцію будь-яким категоріям педагогічних працівників.

Відомо, що методичний кабінет є центром методичної роботи навчального закладу, де зосереджуються інформаційні, навчально-методичні, нормативні документи, матеріали кращого досвіду педагогічних працівників, зразки планування та звітної документації, дидактичних, наочних матеріалів тощо. Основними функціями методичного кабінету є: створення умов для підготовки педагогічних працівників до навчальних занять і позаурочних заходів; проведення індивідуальних та колективних форм методичної роботи з педагогічними працівниками; надання допомоги педагогічним працівникам і керівникам навчального закладу у самоосвіті, індивідуальній методичній роботі, експериментально-дослідницькій діяльності; узагальнення, пропагування та поширення кращого педагогічного досвіду; інформаційне забезпечення педагогічних працівників з проблем педагогіки, психології, накопичення і систематизація методичної інформації.

Прикладом використання інформаційних технологій у методичній роботі навчального закладу може слугувати інформаційно-педагогічний портал «Віртуальний методичний кабінет». База даних «Віртуального методичного кабінету» містить повну інформацію про всі елементи навчального процесу. Інтерфейс програмного засобу зрозумілий та доступний будь-якому користувачу, незалежно від рівня його комп'ютерної грамотності. Структурно «Віртуальний методичний кабінет» розділено на чотири офіси: організаційний, методичний, паспортний, бібліотечний.

Організаційний офіс містить презентацію (загальна інформація про діяльність методичної служби в навчальному закладі); нормативні документи (найбільш використовувані в навчальному процесі нормативні документи); план роботи (єдиний план роботи навчального закладу, план роботи методичних комісій, тематику засідань педагогічної ради, графік проведення постійно діючих семінарів та засідань педагогічної майстерні); спілкування (форми та зміст спілкування в педагогічному середовищі). Відвідавши організаційний офіс, педагог має можливість знайти певну інформацію, не чекаючи консультації від адміністрації або методиста навчального закладу.

Методичний офіс охоплює велику кількість рекомендацій щодо педагогічних технологій, методики викладання та психологічного

супроводу навчально-виховного процесу. Розділ містить такі елементи: методичні комісії (інформація про методичні об'єднання з наданням списку усіх членів комісій та їх голів, а також методичних проблем, над якими працює кожен педагог); методичний бюлетень; педагогічна майстерня викладача-початківця; семінари; скарбничка методичних порад. Відвідавши методичний офіс, педагогічні працівники мають можливість у будь-який зручний для себе час ознайомитися з методичними матеріалами. Завдяки скарбничці методичних порад можна отримати відповіді на проблемні питання, вивчити корисний досвід, підвищуючи таким чином ефективність своєї професійної педагогічної діяльності.

Паспортний офіс представлений творчим портретом найактивніших членів педагогічного колективу. У цьому розділі розміщено інформацію про педагога, перелічені його методичні розробки. Відвідавши паспортний офіс, користувач може відшукати потрібну методичну розробку і усі методичні розробки педагогічних працівників закладу, скориставшись ними у подальшій своїй роботі як передовим педагогічним досвідом.

Бібліотечний офіс містить каталог літературних видань, посібників з анотацією за напрямками: методика та дидактика; психологія; педагогіка; корисні інтернет-ресурси; педагогічно-програмні засоби. Завдяки бібліотечному офісу педагогічні працівники мають можливість швидко та в зручний для себе час дізнатися про наявність необхідної літератури та вже в методичному кабінеті або в бібліотеці відшукати і скористатися нею. Окрім того, розділ з посиланнями на інтернет-ресурси дає можливість педагогу не витрачати час на пошук потрібних інформаційних матеріалів у всесвітній мережі. А сторінка з переліком корисних педагогічно-програмних засобів дає користувачеві змогу їх знайти, безкоштовно скачати з Інтернету, з успіхом використовувати у навчальному процесі та створювати власні електронні засоби навчання.

Упровадження передового педагогічного досвіду в практику вимагає від методистів умінь та навичок роботи з такими комп'ютерними програмами, які відзначаються наочністю, доступністю й легкістю у використанні, а також забезпечуватимуть підвищення педагогічної майстерності. Наприклад, у Microsoft Office для цього є засіб — PowerPoint. За допомогою цієї програми можливо підготувати презентації. PowerPoint створює файл презентацій, який має розширення імені PPT і охоплює набір слайдів. Програма містить велику кількість шаблонів презентацій. У поле слайда можна вставити текст, графіку, а також таблицю і діаграму. Алгоритм створення презентації: зібрати матеріал (фото, відео, музика, тексти); створити папку і помістити в неї зібраний матеріал; продумати дизайн (оформлення, розташування матеріалу на слайдах); у папці створити

презентацію MS PowerPoint. Як рекомендацію зазначимо, що після клацання на піктограмі PowerPoint в панелі Microsoft Office з'являється головне вікно програми і діалогове вікно Корисна порада, що містить інформацію, яка допоможе у подальшій роботі над презентацією. Натиснувши в цьому вікні кнопку Наступний, можна почитати ще поради, а натиснувши кнопку ОК — закрити вікно. Після закриття діалогового вікна PowerPoint запропонує кілька шляхів створення презентацій: з використанням Майстра, шаблону або просто створення порожньої презентації.

Професійна діяльність методистів має багатфункціональний характер і передбачає урізноманітнення видів і типів поточної й оперативної інформації, яка необхідна для розроблення нормативно-правової бази дистанційного (мережного) навчання; створення освітнього контенту; запровадження інформаційних технологій у професійну діяльність педагогів; організації діяльності педагогічних працівників у мережі; запровадження мережних форм підвищення кваліфікації педагогів. Професійна діяльність методистів вимагає також створення інформаційного банку даних з метою систематизації методичних розробок педагогічних працівників, створення каталогу видавничої діяльності, координації роботи з укладання електронних підручників, посібників. Як рекомендацію зазначимо, що створення такого інформаційного банку даних можна проводити за допомогою програмного забезпечення Smart Items. Програма призначена для систематизації будь-яких типів даних. Її особливістю є експорт даних у формати, доступні для мобільних пристроїв. До складу Smart Items входять чотири демонстраційні колекції, які допомагають в освоєнні програми. Робоче вікно Smart Items складається з трьох панелей. Ліворуч, у верхній частині бічної панелі, міститься список запропонованих матеріалів, який має деревовидну структуру і систематизований за категоріями. Під ними розташовано панель з фільтрами. Якщо не виділений жоден пункт, то представлено всі елементи поточної категорії, під час використання фільтрів можливо відсіювання зайвих матеріалів. Основна частина робочого вікна відводиться під відображення списку інформації. Залежно від типу інформації, список колонок може бути різним. Він автоматично змінюється під час перемикання груп. Подвійне клацання лівою кнопкою відкриває зміст поточного матеріалу, наприклад фотографії заходу, план методичної роботи тощо. Вікно має унікальні поля бази даних, методи розмітки тексту та його оформлення.

Розглядаючи можливості використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності методистів навчальних закладів, зазначимо про можливості допомоги педагогічним працівникам підготуватися та пройти атестацію. Для цього на сайті методичного кабінету мають бути розміщені необхідні бланки та форми, а також відповід-

ні методичні матеріали, які значно спрощують процес підготовки та проходження атестації для педагогів. Отже, методист повинен бути висококваліфікованим фахівцем з методичного напрямку діяльності, уміти планувати та ефективно провадити науково-методичну роботу з педагогічними кадрами, спрямовану на підвищення їхньої фахової компетентності та забезпечення особистісного професійного розвитку. Методист має не тільки задовольнити актуальні потреби педагогів й управлінців у реалізації їхньої професійної діяльності, а й сприяти їхньому розвитку.

Отже, сучасне розуміння сутності професійної діяльності методиста як взаємодії науково-методичної, педагогічної, управлінської та інноваційної складових виходить далеко за межі суто організаційної методичної роботи і сягає науково-методичного, дослідницького та творчого рівнів, що вимагає використання інформаційних технологій. Професійні завдання методистів, здебільшого, не піддаються алгоритмізації і часто потребують нестандартного евристичного рішення, яке передбачає: дослідження, аналіз, прогнозування, експеримент, контроль, рефлексію і висновок. Кожен новий крок методиста стає для нього джерелом нової інформації, яка з часом перетворюється на знання, а потім трансформується в досвід. Результати аналізу впровадження інформаційних технологій в професійну діяльність методистів свідчать, що форми, засоби і методи їх використання є відносно новою сферою знань. Тому доцільним, на наш погляд, є включення в програму підвищення кваліфікації методистів спецкурсу «Використання інформаційних технологій у професійній діяльності методистів». Опанування змісту такого спецкурсу сприятиме здобуттю знань і навичок щодо застосування засобів мережних технологій у професійній діяльності методистів, формуванню високого рівня їхньої інформаційної культури й ефективного використанню сервісів мережі Інтернет. Інформаційну культуру методистів доцільно розглядати як сукупність інформаційного світогляду та системи знань й умінь, що забезпечують професіоналізм фахівця. Необхідність розвитку інформаційної культури методистів зумовлена особливостями професійної діяльності: її оцінюють як уміння на високому рівні користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями для пошуку, знаходження, прийняття, збереження, опрацювання, аналізування, подання методичної інформації.

Використання комп'ютерних технологій у вивченні, узагальненні та впровадженні передового педагогічного досвіду значно підвищує рівень професійної компетентності методистів. Зокрема, вони передбачають не лише формування знань і навичок роботи з комп'ютерною технікою, а й розвиток інформаційних відносин, які підвищують продуктивність комунікативної взаємодії у навчально-

му закладі. Застосування інформаційних технологій у професійній діяльності методистів забезпечує створення ефективної системи передачі педагогічних знань, застосування теоретичних положень загальної дидактики, методів і прийомів активізації навчальної діяльності учнів. Проведені дослідження не висвітлюють всіх аспектів вивчення даної проблеми. Подальшого вивчення потребує проблема розвитку інформаційної культури методистів навчальних закладів.

Література

1. Бугай Н.І. Роль методичної служби навчального закладу в технологізації оформлення педагогічного досвіду : метод. рекомендації для методичних служб ПТНЗ України / Н.І. Бугай. — К. : НМЦ ПТО МОН України, 2006. — Вип. 1. — С. 28-39.
2. Єрмола А.М. Технологія організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами : наук.-метод. посібник / А.М. Єрмола, О.М. Василенко. — Харків : Курсор, 2006. — 312 с.
3. Олійник В.В. Наукові основи управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти : монографія / В.В. Олійник. — К. : Міленіум, 2003. — 594 с.
4. Павлютенков Є.М. Організація методичної роботи / Є.М. Павлютенков, В.В. Крижко. — Х. : Основа, 2005. — 80 с.
5. Робота методичних центрів із педагогічними кадрами / упоряд. М. Голубенко. — К. : Шк. світ, 2008. — 128 с. — (Бібліотека «шкільного світу»).

В статье проанализировано использование информационных технологий в профессиональной деятельности методистов при изучении, обобщении и внедрении передового педагогического опыта. Исследован многофункциональный характер профессиональной деятельности методистов, которая предусматривает создание разнообразия видов и типов текущей и оперативной информации. Определены основные аспекты использования информационных технологий в профессиональной деятельности методистов.

Ключевые слова: методическая работа, методический кабинет, информационные технологии, информационно-методическое пространство, информационная помощь.

S. V. Alekseyeva

The Use of Informational Technologies in the Activity of Methodists while Studying, Generalizing and Introducing Advanced Pedagogical Experience

The Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Kiev, Ukraine)

In the article the use of information technologies is analyzed in the professional activity of methodists while studying, generalizing and introducing advanced pedagogical experience. The multifunctional character of professional activity of methodists, which envisages the creation of a variety of kinds and types of current and operative information, is investigated. Certain basic aspects of the use of informational technologies in the professional activity of methodists are defined. The use of computer programs is substantiated to contribute to the development of pedagogical creativity, mastering of innovative pedagogical technologies and introduction of

scientific research results in pedagogical practice. That allows increasing the level of professional competency of methodists.

Further research is planned to consider informational culture of methodists as an aggregate of informational outlook and a system of knowledge and skills that secure professionalism of a specialist.

Keywords: *methodical work; methodical cabinet; information technologies; information-methodical space; informational help.*

References

1. Buhai, N. I. (2006). Rol metodychnoi sluzhby navchalnoho zakladu v tekhnolohizatsii oformlennia pedahohichnoho dosvidu [Role of Methodical Services of Educational Institution in Technologization of Designing of Pedagogical Experience]. In *Metoduchni rekomendatsii dlia metoduchnykh sluzhb*, 1, 28-39.
2. Yermola, A. M., & Vasulenko, O. M. (2006). *Tekhnolohiia orhanizatsii naukovometoduchnoi roboty z pedahohichnumy kadramu* [Technology of Organization of Scientific and Methodical Work with Pedagogical Personnel]. Kharkiv : Cursor.
3. Oliinyk, V. V. (2003). *Naukovi osnovy upravlinnia pidvyshchenniam kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnikiv proftekhosvity* [Scientific Foundations of Management of Professional Development of Vocational Teachers]. Kyiv : Milenium
4. Pavliutenkov, E. M., & Kryzhko, V. V. (2005). *Orhanizatsiia metodychnoi robotu* [Organization of Methodical Work]. Kharkiv : Osnova.
5. Holubenko, M. (2008). *Robota metodychnykh tsestriv iz pedahohichnymy kadramy* [Work of Methodical Centers with Pedagogical Personnel]. Kyiv : Shkilnyi svit.